

TREĆI POLUGODIŠNJI IZVJEŠTAJ
ZA PERIOD OD 01. JANUARA DO 30. JUNA 2019. GODINE
O REALIZACIJI POSEBNOG AKCIONOG PLANA ZA SPROVOĐENJE FITOSANITARNIH
MJERA U CILJU SUZBIJANJA CRVENOG SURLAŠA PALMI - *Rhynchophorus ferrugineus*
(Olivier) SA PLANOM REVITALIZACIJE I SANACIJE ŠTETA NASTALIH NJEGOVIM
DJELOVANJEM

Vlada Crne Gore je, na sjednici od 25. januara 2018. godine, usvojila Informaciju o obezbjeđivanju sredstava za sprovođenje fitosanitarnih mjera u cilju suzbijanja i uništavanja crvenog surlaša palmi i saniranje šteta nastalih djelovanjem crvenog surlaša palmi. Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove su zaduženi da donesu Posebni akcioni plan za sprovođenje fitosanitarnih mjera u cilju suzbijanja crvenog surlaša palmi - *Rhynchophorus ferrugineus* (Olivier) sa planom revitalizacije i sanacije šteta nastalih njegovim djelovanjem (u daljem tekstu: Posebni akcioni plan). Sredstva za realizaciju Posebnog plana akcionog plana u iznosu od 275.000 € obezbjeđena su od strane JP za upravljanje morskim dobrom i opredjeljena za ovu namjenu uz saglasnost Vlade.

Posebni akcioni plan (broj 320-225/18-1) Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je donijelo 22. februara 2018. godine. U Posebnom akcionom planu, planirane su odgovarajuće mjere i aktivnosti za svaku lokalnu upravu posebno i lista od 4 prioritetne mjere koje je neophodno izvršiti u narednom periodu sa procjenom troškova za njihovo sprovođenje:

1. Postavljanje klopki za praćenje brojnosti i dinamiku populacije - sa ciljem praćenja početka leta, dinamike populacije ovog štetnog organizma radi pravovremenog sprovođenja mjera tretiranja palmi i praćenja efikasnosti primijenjenih mjera.
2. Injektiranje/endoterapija - Metoda injektiranja/endoterapije vrši se ubrizgavanjem insekticida direktno u biljku radi: suzbijanja ovog štetnog organizma, smanjenja mogućeg negativnog uticaja pesticida na zdravlje ljudi, životinja i životnu sredinu, mogućnost primjene na palmama nepristupačnim za tretman zalivanja krošnje i bezbjednijeg tretmana palmi i tokom turističke sezone.
3. Nabavka i sadnja drugog bilja - sa ciljem sanacije šteta i očuvanja životne sredine predložena je mjera sadnje novog bilja i predstavlja indirektnu mjeru koja doprinosi suzbijanju crvenog surlaša palmi. Planirano je da, nakon izbora vrsta sadnog materijala, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja sprovede nabavku izabranog sadnog materijala. Preporuka Uprave je nabavka drugog bilja koje nije domaćin crvenog surlaša palmi (koje nije na spisku osjetljivog bilja), s obzirom da je čitavo crnogorsko primorje obilježeno područje u kojem je utvrđeno prisustvo crvenog surlaša palmi i rizik od infestacije novounešenih palmi je veoma visok.
4. Uništavanje napadnutih palmi - fitosanitarna mjera uništavanja napadnutih palmi, kao i druge naređene fitosanitarne mjere, u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti bilja sprovode držaoci bilja o sopstvenom trošku. Međutim, u praksi se javljaju problemi u sprovođenju mjere uništavanja, kao što su: nepoznat držalac bilja, nedostupan držalac bilja (strani državljani bez stalnog mjesta boravka u Crnoj Gori), nedostatak finansijskih sredstava držaoca bilja i dr. Uprava je donijela interne instrukcije za postupanja fitosanitarne inspekcije za uništavanje palmi kod fizičkih lica u navedenim posebnim okolnostima.

O realizaciji Posebnog akcionog Plana, Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, zaključkom Vlade Crne Gore broj 07-212 od 01. februara 2018. godine, zaduženi su da izvještavaju polugodišnje Vladu.

Prvi polugodišnji izvještaj o realizaciji Posebnog akcionog plana, Vlada Crne Gore je usvojila na sjednici od 26. jula 2018. godine.

Realizacijom Posebnog akcionog plana, zbog velikog broja inicijativa za uništavanjem napadnutih palmi, uočena je potreba za preusmjeravanjem opredjeljenih finansijskih sredstava po planiranim mjerama i predloženo je da se uradi izmjena Posebnog akcionog plana na način da se dio sredstava namijenjenih za realizaciju mjere nabavke i sadnje drugog bilja (Mjera 3) preusmjeri na Mjeru 4 – uništavanje napadnutih palmi.

Izmijenjen i dopunjen Posebni akcioni plan Ministarstvo poljoprivrede je donijelo 24. septembra 2018. godine, čime su finansijska sredstva u iznosu od 100.000,00 € preraspoređena sa Mjere 3 - nabavka i sadnja drugog bilja na Mjeru 4 - uništavanje napadnutih palmi.

Drugi polugodišnji izvještaj o realizaciji Posebnog akcionog plana, Vlada je usvojila na sjednici od 14. februara 2019. godine. Sprovođenje fitosanitarnih mjera utvrđenih posebnim akcionim planom na dan 31.12. 2018. godine, a na bazi sprovedenog postupka javnih nabavki (niža ponuđena cijena i nerealizovane partije na koje se nije javio ni jedan ponuđač ili zbog toga što nije bilo ispravnih ponuda) omogućilo je uštedu i ostatak finansijskih sredstava u iznosu od 61.844,42 €.

U skladu Zaključkom broj 07-426 od 21. februara 2019. godine Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove zadužena je da donese novi Posebni akcioni plan za sprovođenje fitosanitarnih mjera u cilju suzbijanja crvenog surlašča palmi - *Rhynchophorus ferrugineus* (Olivier) sa planom revitalizacije i sanacije šteta nastalih njegovim djelovanjem i da za njegovu realizaciju iskoristi preostala finansijska sredstva.

Novi Posebni plan (broj 320-19/0401-1547) Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove je donijela 15. aprila 2019. godine sa raspodjelom preostalih finansijskih sredstava u iznosu od 61.844,42 € po predviđenim mjerama.

S obzirom da je u drugom izvještaju utvrđen veliki broj palmi napadnutih crvenim surlaščem, mjere uništavanja napadnutih palmi su nastavljene i u 2019. godini.

Po novom Posebnom planu u izvještajnom periodu realizuju se dvije mjere, a preostale mjere još nijesu dospjele za realizaciju.

Procedura hitne nabavke izvršena je za: Mjeru 1 u dijelu praćenja brojnosti i dinamike populacije (planirano 3.000,00 €/ ponuđeno 2.850,00 €) i Mjeru 2 u dijelu sprovođenja endoterapije (planirano 24.000,00 €/ ponuđeno 22.000,00 €). Realizacija mjera je u toku i još nijesu fakturisane.

Mjere 3 i 4 planirane su za IV kvartal 2019. godine.

U nastavku je dat pregled realizovanih aktivnosti po pojedinačnim mjerama:

I. Mjere Novog posebnog akcionog plana

MJERA 1: OČITAVANJE KLOPKI

Rok: tokom 2019

Status: Realizacija u toku

Planirane aktivnosti za mjeru očitavanja klopki su u toku: održavanje klopki; redovni pregledi klopki; evidentiranje GPS koordinata za klopke; obavješćavanje Uprave o lokacijama i rezultatima

pregleda klopki (broj uhvaćenih imaga) i obavještanje Uprave o terminima za sprovođenje hemijskih tretmana. Sproveden je postupak javne nabavke i odabrana ponuda za očitavanje 33 klopke na sljedećim lokacijama:

Tabela 1. Broj klopki za očitavanje po opštinama

Opština	Broj predviđenih klopki	Broj postavljenih klopki
Ulcinj	3	4
Bar	7	5
Budva	5	6
Kotor	5	6
Tivat	5	5
Herceg Novi	5	6
Podgorica	0	1
UKUPNO	30	33

Očitavanje klopki

U izvještajnom periodu ukupno je izvršeno 6 pregleda, a feromoni su promijenjeni jednom u svim klopama:

Tabela 1. Broj mužjaka i ženki po klopki na području Ulcinja

Datum	Lokacija 1 Bulevar		Lokacija 2 Opština		Lokacija 3 Holiday		Lokacija 4 Dječje odmaralište	
	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂
30.01.	0	0	0	0	0	0	0	0
24.03.	1	0	0	0	0	0	0	0
16.04.	0	0	0	0	0	1	0	0
11.05.	5	3	6	4	15	7	8	4
05.06.	4	1	14	5	8	5	9	4
26.06.	11	4	17	10	6	1	4	2

Tabela 2. Broj mužjaka i ženki po klopki na području Bara

Datum	Lokacija 1 Meteorolo. stanica		Lokacija 2 Luka Picusan klopka		Lokacija 3 Luka stand.klopka		Lokacija 4 Vatrogasni		Lokacija 5 Zavod za suptr. kulture	
	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂
30.01.	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
24.03.	1	0	0	0	0	1	1	2	2	0
16.04.	1	0	18	4	1	0	3	1	7	5
11.05.	61	26	37	20	6	3	37	12	59	16
05.06.	37	20	36	28	5	7	45	13	40	15
26.06.	17	6	9	6	3	0	5	1	15	6

Tabela 3. Broj mužjaka i ženki po klopki na području Budve

Datum	Lokacija 1 Vrtić		Lokacija 2 Park		Lokacija 3 Bečići 1		Lokacija 4 Bečići 2 Hotel Iberostar		Lokacija 5 Bečići 3		Lokacija 6 Hotel Beograd	
	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂
06.02.	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
27.03.	3	0	4	3	0	0	0	0	0	0	3	0
13.04.	3	2	7	1	1	0	0	0	0	0	0	0
10.05.	59	19	49	15	8	5	5	4	1	1	13	4
05.06.	60	32	43	19	8	2	7	2	21	10	10	3
27.06.	34	17	15	2	16	7	13	7	9	2	7	4

Tabela 4. Broj mužjaka i ženki po klopki na području Tivta

Datum	Lokacija 1 Seljanovo		Lokacija 2 Dom JNA		Lokacija 3 Marina Luka		Lokacija 4 Portomontenegro 1		Lokacija 5 Portomontenegro 2 Pine	
	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂

06.02.	0	0	0	1	2	1	0	0	2	0
27.03.	0	0	1	0	2	1	1	0	2	0
13.04.	1	0	3	2	10	3	1	0	0	0
10.05.	12	4	43	20	67	26	1	0	10	3
05.06.	11	3	20	10	52	18	1	1	/	/
27.06.	12	4	7	7	26	6	0	1	/	/

Tabela 5. Broj mužjaka i ženki po klopki na području Kotora

Datum	Lokacija 1 Morinj		Lokacija 2 Risan		Lokacija 3 Institut za biologiju mora		Lokacija 4 Muo		Lokacija 5 Prčanj		Lokacija 6 Radanovići	
	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂
06.02.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
27.03.	0	4	0	0	3	0	3	0	1	0	1	0
13.04.	3	2	7	2	14	9	2	1	4	1	0	0
10.05.	53	12	93	38	29	13	33	14	48	26	34	7
05.06.	86	32	153	81	96	46	81	29	68	25	45	17
27.06.	24	14	55	19	36	10	24	15	60	22	22	19

Tabela 6. Broj mužjaka i ženki po klopki na području Herceg Novog

Datum	Lokacija 1 Igalo Picusan klopka		Lokacija 2 Igalo standardna klopka		Lokacija 3 Park Boka		Lokacija 4 Meljine		Lokacija 5 Zelenika		Lokacija 6 Bijela	
	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂	♀♀	♂♂
06.02.	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0
27.03.	0	0	1	0	15	5	6	3	3	1	0	0
13.04.	3	0	0	0	12	1	17	2	3	1	8	1
10.05.	21	9	51	19	54	19	190	46	64	33	49	15
05.06.	31	12	2	1	67	26	120	59	85	31	80	32
27.06.	18	7	3	0	21	5	41	13	29	11	9	8

Tabela 7. Broj mužjaka i ženki po klopki na području Podgorice

Datum	Lokacija 1 Centralna banka Picusan klopka	
	♀♀	♂♂
27.06.	0	0

Nakon svakog pregleda, a u skladu sa utvrđenim stepenom aktivnosti surlaša, date su preporuke držaocima palmi u cilju njegovog suzbijanja:

<http://www.ubh.gov.me/vijesti/204369/OBAVJEsTENJE-Tretiranje-palmi-Bar-06-07-2019.html>

<http://www.ubh.gov.me/vijesti/204316/Izvestaj-Pregled-klopki-na-prisustvo-crvenog-surlasa-palmi.html>

<http://www.ubh.gov.me/vijesti/202319/OBAVJEsTENJE-Tretiranje-palmi-Bar-11-06-2019.html>

<http://www.ubh.gov.me/vijesti/202222/Obavjestenje-Pregled-feromonskih-klopki-na-prisustvo-crvenog-surlasa-palmi-i-preporuka-hemijskog-tretiranja-palmi.html>

<http://www.ubh.gov.me/vijesti/202234/Obavjestenje-Pregled-feromonskih-klopki-na-prisustvo-crvenog-surlasa-palmi-i-preporuka-hemijskog-tretiranja-palmi.html>

<http://www.ubh.gov.me/vijesti/198408/OBAVJEsTENJE-Tretiranje-palmi-Bar.html>

<http://www.ubh.gov.me/vijesti/198406/OBAVJEsTENJE-Tretiranje-palmi-Tivat.html>

<http://www.ubh.gov.me/vijesti/197053/OBAVJEsTENJE-Tretiranje-palmi-Bar-12-03-2019.html>

<http://www.ubh.gov.me/vijesti/197051/OBAVJEsTENJE-Tretiranje-palmi-Bar-11-03-2019.html>

<http://www.ubh.gov.me/vijesti/196460/Izvestaj-Pregled-klopki-na-prisustvo-crvenog-surlasa-palmi.html>

MJERA 2: INJEKTIRANJE/ENDOTERAPIJA

Rok: II kvartal 2019

Status: Realizacija u toku

Sproveden je postupak javne nabavke i odabrana ponuda za injektiranje 200 palmi na sljedećim lokacijama:

Opština	Planirani broj palmi za injektiranje
Ulcinj	3
Bar	60
Budva	38
Kotor	33
Tivat	24
Herceg Novi	42
UKUPNO	200

Zbog izuzetno dugih kišnih perioda postupak injektiranja/endoterapije vršice se i u toku jula meseca.

MJERA 3: NABAVKA I SADNJA DRUGOG BILJA

Rok: IV kvartal 2019. i I kvartal 2020.

Status: Nije dospjela na realizaciju

Mjera predviđa nabavku novog bilja koju će izvršiti Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, na osnovu predloga organa lokalne samouprave, a sadnju i njegu vrše organi lokalne samouprave u saradnji sa komunalnim službama i preduzećima nadležnim za gradsko zelenilo.

MJERA 4: UNIŠTAVANJE NAPADNUTIH PALMI

Rok: III i IV kvartal 2019. i I i II kvartal 2020.

Status: Nije dospjela na realizaciju

Mjera predviđa da fitosanitarni inspektor na predlog lokalne uprave podnosi inicijativu i sačinjava izvještaj u kojem navodi razloge za nemogućnost izvršenja mjere uništavanja od strane držaoca bilja, nakon čega Uprava donosi odluku o eventualnom izvršenju mjere iz obezbjeđenih sredstava po Posebnom akcionom planu, a uništavanje vrše ovlašćeni pružaoci usluga i obavještavaju Upravu o izvršenju mjere.

Sumarni pregled uništenih palmi po Posebnim akcionim planovima :

Opština	Uništavanje napadnutih palmi					
	Posebni akcioni plan		Izmjene i dopune		Novi akcioni plan – drugi izvještajni period	
	Planirano	Uništeno	Planirano	Uništeno	Planirano	Uništeno
H. Novi		108	30	0		108
Tivat		42	70	57		99
Budva		0	70	0		0
Kotor		0	70	0		0
Bar		0	70	0		0

Ulcinj		0	30	0		0
UKUPNO	150	150	340	57	490	207

Opština	Uništavanje napadnutih palmi	
	Novi akcioni plan -Treći izvještajni period	
	Planirano	Uništeno
H. Novi		30
Tivat		13
Budva		70
Kotor		70
Bar		3
Ulcinj		0
Meljine		71
UKUPNO	283	257

Predlog zaključaka:

1.Vlada Crne Gore je, na sjednici od _____ 2019. godine, razmotrila i usvojila Treći polugodišnji izvještaj (za period od 01. januara do 30. juna 2019. godine) o realizaciji Posebnog akcionog plana za sprovođenje fitosanitarnih mjera u cilju suzbijanja crvenog surlaša palmi - *Rhynchophorus ferrugineus* (Olivier) sa planom revitalizacije i sanacije šteta nastalih njegovim djelovanjem.

2. Zadužuje se Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove da Vladu Crne Gore polugodišnje izvještava o realizaciji aktivnosti iz sprovođenja Posebnog akcionog plana za sprovođenje fitosanitarnih mjera u cilju suzbijanja crvenog surlaša palmi - *Rhynchophorus ferrugineus* (Olivier) sa planom revitalizacije i sanacije šteta nastalih njegovim djelovanjem.